

АННОТАЦИЯ

диссертации на тему: «Инвестиционный климат, оценка инвестиционной привлекательности и инвестиционный потенциал г. Алматы» на соискание степени доктора философии (PhD) по образовательной программе 8D04105 «Деловое администрирование»
Насырханова Арсена Дамировича

Тема диссертационного исследования. В настоящее время мегаполисы являются основной единицей экономического развития. В то время, когда городское влияние растет, возрастает и ряд сверхмасштабных проблем – от изменения климата и пандемии коронавируса, промышленного перехода и экономического неравенства до создания благоприятной инвестиционной среды в крупных городах и привлечения инвестиций, – которые требуют новых моделей местного управления, фундаментального переосмысления системы управления и новой инвестиционной политики. Большинство крупных проектов в области инфраструктуры и развития разрабатывается и реализуется в динамично урбанизирующихся мегаполисах, в которых управление рассредоточено и разделено, а стимулы для устойчивых методов развития бизнеса недостаточно прозрачны.

Глобальные потоки прямых иностранных инвестиций сильно пострадали от пандемии коронавируса. В 2020 году они снизились на треть (35%) до 1 трлн долл. США (World Investment Report, 2021), что значительно ниже точки, достигнутой после мирового финансового кризиса. Инвестиции в новые инфраструктурные проекты в развивающихся странах пострадали особенно тяжело, что вызывает серьезную озабоченность, поскольку международные потоки инвестиций жизненно важны для устойчивого развития бизнеса в более бедных регионах мира.

К 2050 году ожидается почти двукратное увеличение населения мира, проживающего в городах. По прогнозам многих международных организаций, урбанизация станет одним из важнейших изменений XXI века. Соответственно, города и агломерации Казахстана постепенно превратятся в ключевых участников международного рынка. Вместе с тем, из исследования ОЭСР «Обзор городской политики в Казахстане» следует, что в городах еще сохраняется ряд недостатков, которые предстоит устранить с тем, чтобы города смогли полностью раскрыть свой деловой потенциал и стать основной движущей силой экономического роста.

С 2014 года в Казахстане реализуется Государственная программа развития регионов, охватывающая вопросы развития агломераций, моно- и малых городов, а также сел с высоким потенциалом развития. С 2019 года перед регионами установлена цель – улучшить экономическую конкурентоспособность и качество жизни населения путем контролируемого процесса урбанизации. В задачи Концепции регионального развития Республики Казахстан на 2025–2030 годы вошло, наряду с прочими, улучшение функциональности и создания условий для развития агломераций в городах.

Следовательно, актуальным становится разработка новой государственной инвестиционной политики для центров агломераций Казахстана, направленной на улучшение инвестиционного климата и активизацию процесса привлечения деловых инвестиций. Для каждого города – центра агломерации – особое значение имеет его благоприятный инвестиционный климат, который в значительной мере зависит от объективной оценки и сбалансированных решений, принимаемых органами власти. От эффективности инвестиционных решений при реализации инвестиционной политики зависит, в конечном итоге, и состояние инвестиционного климата в мегаполисе, его привлекательность для бизнес-сектора.

В Послании Президента РК народу Казахстана от 8 сентября 2025 года «Казахстан в эпоху искусственного интеллекта: актуальные задачи и их решения через цифровую трансформацию» особый акцент сделан на значимость инвестирования: «В нынешней сложной ситуации привлечение инвестиций – это первоочередная задача, которая требует от нас новых подходов». Учитывая высокую степень дифференциации регионов Казахстана, стандартные инструменты создания благоприятного инвестиционного климата в крупных городах страны применить сложно. Необходимы новые подходы и решения с учетом различных факторов внешней и внутренней среды, влияющих на инвестиционный потенциал конкретного города.

Среди внутренних негативных факторов Алматы следует выделить: кризисное состояние электрического хозяйства (веерные отключения, скачки напряжения, кадровая проблема); недостаточная обеспеченность быстро растущего населения социальными объектами (больницы, детсады, школы); экологическая проблема – высокий уровень загрязнения воздуха (основные источники загрязнения: ТЭЦ, котельные, которые работают на угле, автотранспорт и частный сектор).

Наряду с этим, г. Алматы является ядром агломерации с населением более 3 млн человек, город производит 1/5 ВВП Казахстана, обеспечивает 1/4 бюджетных поступлений страны, на Алматы приходится более 36% торговых операций и почти 1/5 внешней торговли страны. Алматы – это крупнейший центр знаний, культуры и спорта страны. Вышеизложенное позволяет сделать вывод о том, что, тема докторской диссертации является актуальной, как для г. Алматы, так и Республики Казахстан в целом.

Цель диссертационного исследования на основе передового международного опыта и комплексного анализа инвестиционного климата определить перспективы развития инвестиционного потенциала г. Алматы с учетом специфики территориальной среды.

Задачи диссертационного исследования:

1. Провести обзор концептуальных и методологических аспектов оценки инвестиционного потенциала города с целью уточнения понятийного аппарата исследования.

2. Выявить передовые международные практики привлечения

инвестиций в развитие городских территорий на основе изучения глобального опыта и возможности его применения в Казахстане.

3. Провести комплексную оценку инвестиционного климата, инвестиционного потенциала и инвестиционной привлекательности г. Алматы, основанную на системе количественных индикаторов.

4. Определить основные направления совершенствования институциональных и организационно-экономических механизмов привлечения инвестиций в Алматы с учетом ключевых инвестиционных рисков.

5. Разработать базовый, инновационный и кризисный прогнозные сценарии развития инвестиционного потенциала города на основе предложенных индикаторов.

6. Построить эконометрическую модель устойчивого развития инвестиционной активности г. Алматы, основанную на анализе зависимости динамики инвестиций в основной капитал от ключевых макроэкономических факторов регионального развития.

Объектом исследования является инвестиционный климат г. Алматы.

Предмет исследования выступает совокупность организационно-экономических отношений и механизмов, складывающихся в процессе формирования инвестиционного климата, инвестиционной привлекательности и инвестиционного потенциала современного мегаполиса.

Методы исследования. Диссертация основана на комплексном подходе, включающем количественные и качественные методы исследования. В ходе работы применены метод критического анализа литературы, статистический анализ, метод экспертных оценок и эконометрическое моделирование, включая регрессионное моделирование временных рядов и панельных данных и построение модели разности в разностях с фиксированными эффектами районов г. Алматы и временных периодов, что позволило провести всестороннюю диагностику инвестиционного потенциала города и разработать рекомендации по его повышению.

В процессе исследования также использованы базовые положения методологии изучения сложных социально-экономических систем, явлений и процессов. Инструментально-методический аппарат исследования основан на приемах системного, сравнительного, экономического, инвестиционного и логико-структурного анализа.

Гипотеза исследования

Усиление инвестиционной привлекательности возможно за счет институциональных реформ, снижения инвестиционных рисков, модернизации городской инфраструктуры, а также создания условий для роста доходов населения и расширения возможностей финансирования бизнеса. Гипотеза исследования заключается в том, что инвестиционный потенциал г. Алматы определяется совокупностью правовых, социально-экономических и инфраструктурных факторов, среди которых ключевую роль играют рост промышленного производства, экономики и доходов населения.

Научная новизна

1. Уточнены ключевые экономические категории: «инвестиционный климат», «инвестиционная привлекательность» и «инвестиционный потенциал», с учетом специфики современных мегаполисов.

2. Разработана авторская методика комплексной оценки инвестиционного потенциала и инвестиционного климата городской территории, основанная на 9 строго количественных индикаторах, сгруппированных в четыре аналитических блока (метод «Минимакс», агрегированный индекс $I_{agg} = 0,78$).

3. Предложены базовый, инновационный и кризисный прогнозные сценарии развития инвестиционного потенциала г. Алматы.

4. Определены основные направления совершенствования институциональных и организационно-экономических механизмов привлечения инвестиций в г. Алматы.

5. Разработан ряд эконометрических моделей устойчивого развития инвестиционной активности г. Алматы с учетом динамики инвестиций в основной капитал и миграции человеческого капитала.

Основные положения, выносимые на защиту:

1. По результатам анализа научной литературы для выполнения целей и задач настоящего исследования автором были уточнены следующие базовые экономические категории. Инвестиционная привлекательность территории — это интегральная характеристика с позиций перспективности ее развития, доходности инвестиций и уровня инвестиционных рисков. Инвестиционный климат — это сложная совокупность природных, экономико-географических, правовых, фискальных, институциональных, производственных, инфраструктурных, научно-технологических и кадровых условий, сложившихся на конкретной территории, определяющих ее привлекательность или непривлекательность для существующих и потенциальных инвесторов, а также масштабы привлечения инвестиций в основной капитал. Инвестиционный потенциал территории — это количественная и качественная характеристики, учитывающие природно-географические характеристики территории и ее насыщенность факторами производства.

2. Инвестиционный потенциал территории оценен с помощью многокритериальных (комплексных) методик, содержащих набор наиболее информативных для инвестора, но вместе с тем доступных групп показателей исследуемой территории. Авторская методика комплексной оценки инвестиционного потенциала и инвестиционного климата территории основана на 9 строго количественных индикаторах, прошедших проверку на отсутствие мультиколлинеарности и сгруппированных в четыре аналитических блока: экономико-производственный, социальный, бюджетно-финансовый и научно-технологический. Проведенная стандартизация показателей методом линейного масштабирования «Минимакс» обеспечивает нормировку в диапазоне $[0; 1]$ и исключает субъективные экспертные веса. Экономико-производственный и социальный субпотенциалы, внешнеполитические, внешнеэкономические и внутривнутриполитические риски

выступают наиболее важными факторами, оказывающими влияние на инвестиционный потенциал и инвестиционную привлекательность г. Алматы.

3. Прогноз базового сценария динамики инвестиционного потенциала г. Алматы демонстрирует благоприятные инвестиционные условия, которые минимизируют инвестиционные риски в экономике и социальной сфере города. Инновационный сценарий основан на отказе от ресурсно-сырьевой модели развития национальной экономики в пользу ее диверсификации. Кризисный сценарий построен с учетом вероятного негативного воздействия на Казахстан и Алматы с учетом внешних угроз и вызовов. При реализации базового сценария «прорыва» в привлечении инвестиций не произойдет в силу инерционности инвестиционного процесса, при применении инновационного сценария ожидаются существенные изменения в темпах роста ВРП города, темпов привлечения инвестиций в основной капитал, повышении уровня жизни населения, при реализации кризисного сценария – привлечение инвестиций существенно замедлится.

4. Ресурсный потенциал г. Алматы является одним из самых высоких в Казахстане, что выступает принципиально важным фактором, определяющим перспективы инвестиционной привлекательности города. Дифференциация районов мегаполиса происходит по уровню развития экономики и социальной сферы, поскольку районы города обладают разным уровнем инвестиционной привлекательности, инвестиционные ресурсы распределены неравномерно. Учитывая совокупность факторов, тенденций и мнений аналитиков об инвестиционных рисках, Алматы можно охарактеризовать как город, имеющий противоречивые условия для бизнес инвесторов, риски в основном локализуются во внутренней среде. Основные направления совершенствования институциональных и организационно-экономических механизмов целесообразно оценивать с помощью многокритериальной (комплексной) методики, содержащей набор наиболее информативных групп показателей исследуемой территории для бизнес-инвестора:

- 1) природно-ресурсный потенциал;
- 2) экономико-производственный потенциал;
- 3) социальный потенциал;
- 4) бюджетно-финансовый потенциал;
- 5) научно-технологический потенциал.

5. Разработан ряд эконометрических моделей устойчивого развития инвестиционной активности г. Алматы с учетом динамики инвестиций в основной капитал и миграции человеческого капитала. Динамический индекс инвестиционного потенциала отражает общее улучшение инвестиционного климата города и демонстрирует положительное влияние на большинство секторов экономики и рост объема производства товаров и услуг.

Научная и практическая значимость исследования

Исследование вносит значимый вклад в развитие теоретических и методологических основ оценки инвестиционного климата городов, а также в формирование научно-обоснованных подходов к повышению инвестиционной привлекательности мегаполисов. Теоретическая значимость

проведенного исследования заключается в разработке понятийного аппарата посредством уточнения экономических категорий в области администрирования: «инвестиционный климат», «инвестиционная привлекательность» и «инвестиционный потенциал» на основе особенностей современных мегаполисов, а также адаптации международных теорий к условиям Казахстана, в частности теории конкурентных преимуществ М. Портер, теории эндогенного роста Р. Барро и П. Ромер и теории пространственного развития У. Айзард и Д. Квегли, что позволяет глубже понять инвестиционные процессы.

Методологическая значимость работы связана с комплексным подходом к оценке инвестиционного потенциала – предложена авторская методика, включающая многокритериальную систему оценки на основе 9 групп факторов (экономический, инфраструктурный, социальный, финансовый, инновационный потенциал). Дополнительно, применен корреляционный анализ для выявления ключевых факторов, определяющих объем инвестиций в Алматы и разработан сценарный анализ инвестиционного потенциала, включающий базовый, инновационный и кризисный сценарии развития.

Практическая значимость исследования связана с рекомендациями для бизнес-структур и государственных органов по улучшению инвестиционного климата, снижению рисков и стимулированию притока капитала. Результаты исследования, полученные в рамках настоящей диссертационной работы, создают основу для глубинного анализа инвестиционного климата, оценки инвестиционной привлекательности и инвестиционного потенциала крупных городов. Разработанная прогнозная модель устойчивого развития инвестиционной активности Алматы посредством выявления привлекательности районов города, может быть применена бизнес-структурами для создания инвестиционных стратегий.

Соответствие направлениям развития науки или государственным программам.

Результаты диссертационного исследования способствуют решению актуальных проблем с целью более полной реализации ряда стратегических указов и программ, среди которых наиболее важными выступают:

1. Постановление Правительства РК от 28 февраля 2020 года № 88 «Об утверждении Межрегионального плана мероприятий по развитию Алматинской агломерации до 2030 года».

2. Постановление Правительства Республики Казахстан от 25 августа 2025 года № 679 «Об утверждении Концепции регионального развития Республики Казахстан на 2025–2030 годы».

3. Постановление Правительства РК от 15 июля 2022 года № 482 «Об утверждении Концепции инвестиционной политики Республики Казахстан до 2026 года».

Вклад докторанта в подготовку каждой публикации.

Основные результаты исследований опубликованы в 8 публикациях автора, в том числе в научном издании, входящем в базу Scopus – 1, в изданиях,

рекомендованных КОКСНВО МНВО РК – 4, в материалах международных конференций – 2, в международном научном журнале – 1.

1. Анализ инвестиционного климата города Алматы, тренды и мировой опыт. Сборник материалов III-Международной научно-практической конференции «Вклад молодых ученых в развитие АПК в условиях четвертой промышленной революции». Алматы, 5-6 апреля 2018. КазНАУ, 2018. С. 616-621 - методология, сбор данных, написание и редактирование статьи, корреспонденция с редакцией.

2. Особенности инвестиционного климата в сельском хозяйстве. Проблемы агрорынка, 2018, (4), С. 21-26. URL: <https://www.jpriakazniiark.kz/jour/article/view/199> – концептуализация, проведение исследования, написание статьи, корреспонденция с редакцией.

3. Меры по привлечению инвестиций в инновационное развитие аграрного сектора. Материалы XXIV Международной научно-практической конференции «Сельские территории в пространственном развитии страны: Потенциал, проблемы, перспективы», Никоновские чтения – 2019, 21-22 октября 2019 года. С. 396-398 - методология, проведение исследования, написание и редактирование статьи, корреспонденция с редакцией.

4. Инвестициялық ахуалды қалыптастырудың халықаралық тәжірибесі. Проблемы агрорынка, 2019, № 2. С. 95-100. URL: <https://www.jpriakazniiark.kz/jour/article/view/292/241> - методология, проведение исследования, написание и редактирование статьи, корреспонденция с редакцией – концептуализация, проведение обзора, написание статьи.

5. Perfection of investment attractiveness of Almaty. Доклады Национальной Академии Наук Республики Казахстан. Национальная Академия Наук Республики Казахстан, 2019, №2. С. 111-115. – сбор данных, критический анализ источников, написание статьи.

6. The Effectiveness of Innovative Infrastructure: the case of Kazakhstan». Quality Innovation Prosperity / Kvalita inovácia prosperita, 2020, №24/1. С. 69-87 - методология, проведение исследования, написание статьи.

7. Directions of Regulations and Management of the Financial and Banking Sector. Academy of Strategic Management Journal, 2021, №21(1). С. 1-8 – концептуализация, критический обзор литературы, написание статьи.

8. Investment Policy in the Tourism Sector of Kazakhstan. Вестник КарГУ им. Е. Букетова. (Серия Экономика), 2020, № 3(99). С. 85-91 - методология, критический обзор литературы, оформление, написание статьи.

ABSTRACT

Dissertation on the topic: "Investment Climate, Assessment of Investment Attractiveness and Investment Potential of Almaty City" for the degree of Doctor of Philosophy (PhD) in Educational Program 8D04105 "Business Administration"

Author: Arsen Damirovich Nassyrkhanov

Topic of the dissertation research. Currently, megacities are the main unit of economic development. At a time when urban influence is growing, several super-scale problems are also increasing – from climate change and the coronavirus pandemic, industrial transition and economic inequality to creating a favorable investment environment in large cities and attracting investment, which require new models of local governance, a fundamental rethink of the management system and new investment policies. Most major infrastructure and development projects are being developed and implemented in dynamically urbanizing megacities in which management is dispersed and divided, and incentives for sustainable business development methods are not transparent enough.

Global flows of foreign direct investment have been severely affected by the coronavirus pandemic. In 2020, they decreased by a third (35%) to US\$ 1 trillion (World Investment Report, 2021), which is significantly below the point reached after the global financial crisis. Investments in new infrastructure projects in developing countries have been particularly hard hit, which is a matter of serious concern, as international investment flows are vital for the sustainable development of businesses in poorer regions of the world.

By 2050, the world's urban population is expected to almost double. According to forecasts of many international organizations, urbanization will be one of the most important changes of the 21st century. Accordingly, the cities and agglomerations of Kazakhstan will gradually become key participants in the international market. At the same time, the OECD Urban Policy Review in Kazakhstan study shows that cities still have a number of shortcomings that need to be addressed so that cities can fully unleash their business potential and become the main driver of economic growth.

Since 2014, Kazakhstan has been implementing a State program for the development of regions, covering the development of agglomerations, mono- and small towns, as well as villages with high development potential. Since 2019, the regions have set a goal to improve economic competitiveness and the quality of life of the population through a controlled urbanization process. The objectives of the Concept of Regional Development of the Republic of Kazakhstan for 2025-2030

included, among others, improving functionality and creating conditions for the urban agglomerations development.

Therefore, it is becoming relevant to develop a new state investment policy for the centers of agglomerations of Kazakhstan, aimed at improving the investment climate and enhancing the process of attracting business investment. For each city – the center of an agglomeration – its favorable investment climate is of particular importance, which largely depends on an unbiased assessment and balanced decisions by the authorities. Ultimately, the state of the investment climate in a megalopolis and its attractiveness to the business sector depend on the effectiveness of investment decisions in the investment policy implementation.

In the Message of the President of the Republic of Kazakhstan to the People of Kazakhstan dated September 8, 2025, "Kazakhstan in the era of artificial intelligence: current challenges and their solutions through digital transformation," special emphasis is placed on the importance of investing: "In the current difficult situation, attracting investments is a top priority that requires new approaches from us." Given the high degree of differentiation of the regions of Kazakhstan, it is difficult to apply standard tools for creating a favorable investment climate in the country's large cities. New approaches and solutions are needed, taking into account various factors of the external and internal environment that affect the investment potential of a particular city.

Among the internal negative factors of Almaty, it is necessary to single out: the crisis state of the electric economy (rolling blackouts, power surges, personnel problem); insufficient provision of the rapidly growing population with social facilities (hospitals, kindergartens, schools); environmental problem – high level of air pollution (main sources of pollution: thermal power plants, boilers that run on coal, motor transport and the private sector).

Along with this, Almaty is the core of an agglomeration with a population of more than 3 million people, the city produces 1/5 of Kazakhstan's GDP, provides 1/4 of the country's budget revenues, Almaty accounts for more than 36% of trade operations and almost 1/5 of the country's foreign trade. Almaty is the largest center of knowledge, culture and sports in the country. The above facts allow us to conclude on the relevance of the doctoral dissertation topic both for Almaty and the Republic of Kazakhstan as a whole.

The aim of the dissertation research is to determine the development prospects for the Almaty investment potential, based on international best practices, a comprehensive analysis of the investment climate and the specifics of the territorial environment.

Objectives of the dissertation research:

1. To review the conceptual and methodological aspects of assessing the city's investment potential for clarifying the study's conceptual framework.

2. To identify international best practices in attracting investment in urban development based on the global experience study and the possibility of its application in Kazakhstan.

3. To conduct a comprehensive assessment of the investment climate, investment potential and investment attractiveness of Almaty, based on a system of quantitative indicators.

4. To define the main directions for improving institutional, organizational and economic mechanisms for attracting investments in Almaty, considering key investment risks.

5. To develop basic, innovative and crisis forecast scenarios for the development of the city's investment potential based on the proposed indicators.

6. To build an econometric model of the sustainable development of investment activity in Almaty, based on the dependence analysis of the investment dynamics in fixed assets on key macroeconomic factors of regional development.

The object of the study is the investment climate of Almaty.

The subject of the study is a set of organizational and economic relations and mechanisms that develop in the process of forming the investment climate, investment attractiveness, and investment potential of a modern metropolis.

Research methods. The dissertation is based on a mixed research approach that includes quantitative and qualitative methods. Critical literature analysis, statistical analysis, the method of expert assessments, and econometric modeling were applied, including regression modeling of time series and panel data and the Difference-in-Differences (DiD) model of Almaty districts and time periods, which allowed for a comprehensive diagnosis of the city's investment potential and developing recommendations for its improvement.

The basic principles of the methodology of studying complex socio-economic systems, phenomena, and processes have also been used in the present dissertation. The instrumental and methodological apparatus of this research is based on the methods of systematic, comparative, economic, investment and logical-structural analysis.

The research hypothesis

Strengthening investment attractiveness is possible through institutional reforms, reducing investment risks, modernizing urban infrastructure, and creating conditions for increasing household incomes and expanding business financing opportunities. The study hypothesizes that the investment potential of Almaty is determined by a combination of legal, socio-economic and infrastructural factors,

among which the growth of industrial production, economy and income of the population play a key role.

The scientific novelty of the dissertation research lies in the following theoretical and practical results obtained by the author:

1. The key economic categories have been clarified: "investment climate", "investment attractiveness", and "investment potential", considering the specifics of modern megacities.

2. The author's methodology for a comprehensive assessment of the investment potential and investment climate of an urban area has been developed, based on 9 strictly quantitative indicators grouped into four analytical blocks (Minimax method, aggregated index $I_{agg} = 0.78$).

3. Basic, innovative and crisis forecast scenarios for the development of the investment potential of Almaty have been proposed.

4. The main directions of institutional, organizational and economic mechanisms improvement of Almaty investment attraction have been defined.

5. Several econometric models of sustainable development of investment activity in Almaty have been developed, considering the investment dynamics of fixed assets and human capital migration.

The main provisions submitted for defense:

1. Based on the results of the critical literature review, the author clarified the following basic economic categories. The investment attractiveness of a territory is an integral characteristic in terms of its development prospects, investment profitability and the investment risks level. The investment climate is a complex set of natural, economic, geographical, legal, fiscal, institutional, industrial, infrastructural, scientific, technological and personnel conditions prevailing in a particular territory, determining its attractiveness or unattractiveness for existing and potential investors, as well as the scale of attracting investments in fixed assets. The investment potential of a territory is a quantitative and qualitative characteristic based on the natural and geographical characteristics of the territory and its saturation with production factors.

2. The investment potential of the territory is assessed using multi-criteria (complex) methods containing a set of the most informative for the investor, but at the same time accessible groups of indicators of the studied territory. The author's methodology for a comprehensive assessment of the investment potential and investment climate of a territory is based on 9 strictly quantitative indicators that have been tested for the absence of multicollinearity and grouped into four analytical blocks: economic and industrial, social, budgetary and financial, and scientific and technological. The standardization of indicators by the Minimax linear scaling method ensures normalization in the range [0; 1] and eliminates subjective expert weights. Economic, industrial and social sub-potentials, foreign policy, foreign economic and domestic political risks are the most important factors influencing the investment potential and investment attractiveness of Almaty.

3. The basic scenario forecast of the Almaty investment potential dynamics demonstrates favorable investment conditions that minimize investment risks in the economy and social sphere of the city. The innovative scenario is based on the rejection of the resource-based model of national economy development in favor of its diversification. The crisis scenario is based on the likely negative impact on Kazakhstan and Almaty, considering external threats and challenges. When implementing the basic scenario, there will be no "breakthrough" in attracting investment due to the investment process inertia. When applying the innovative scenario, significant changes are expected in the growth rate of the city's GRP, attracting investment rate in fixed assets, and an increase in the population standard of living; when implementing the crisis scenario, investment attraction will slow down significantly.

4. The resource potential of Almaty is one of the highest in Kazakhstan, which is a fundamentally important factor determining the prospects for the city's investment attractiveness. The differentiation of megalopolis districts occurs according to the level of economic and social development, since the city districts have different levels of investment attractiveness, and investment resources are unevenly distributed. Based on the combination of factors, trends and opinions of analysts about investment risks, Almaty can be described as a city with contradictory conditions for business investors, where risks are mainly localized in the internal environment. It is advisable to evaluate the main directions of improving institutional and organizational-economic mechanisms using a multi-criteria (complex) methodology containing a set of the most informative groups of indicators of the studied territory for a business investor:

- 1) natural resource potential;
- 2) economic and production potential;
- 3) social potential;
- 4) budgetary and financial potential;
- 5) scientific and technological potential.

5. Several econometric models of sustainable development of investment activity in Almaty have been developed, based on the investment dynamics in fixed assets and human capital migration. The dynamic investment potential index reflects the overall improvement in the city's investment climate and demonstrates a positive impact on most sectors of the economy and the growth in goods and services production.

Scientific and practical significance of the research

The research makes a significant contribution to the development of the theoretical and methodological foundations for assessing the city's investment climate, as well as to the formation of scientifically sound approaches to increasing the investment attractiveness of megacities. The theoretical significance of the research is to develop a conceptual framework by clarifying economic categories in the field of administration: "investment climate", "investment attractiveness" and "investment potential" based on the characteristics of modern megacities, as well as adapting international theories to the conditions of Kazakhstan, in particular the Theory of competitive advantages by M. Porter, the Theory of endogenous growth

by R. Barro and P. Romer and the Theory of spatial development by W. Isard, which allows for a deeper understanding of investment processes.

The methodological significance of the work is related to an integrated approach to assessing investment potential. The author's methodology is proposed, which includes a multi-criteria assessment system based on 9 groups of factors (economic, infrastructural, social, financial, and innovative potential). Additionally, correlation analysis was applied to identify key factors determining the volume of investments in Almaty and a scenario analysis of investment potential was developed, including basic, innovative and crisis development scenarios.

The practical significance of the study is related to recommendations for business structures and government agencies to improve the investment climate, reduce risks and stimulate capital inflows. The research results obtained in the framework of this dissertation provide the basis for an in-depth analysis of the investment climate, assessment of investment attractiveness and investment potential of large cities. The developed predictive model of sustainable development of investment activity in Almaty, by identifying the attractiveness of the city's districts, can be applied by business structures to create investment strategies.

Compliance with scientific development directions or government programs

The results of the dissertation research contribute to solving urgent problems to more fully implement several strategic decrees and programs, among which the most important are:

1. Resolution of the Government of the Republic of Kazakhstan dated February 28, 2020, No. 88 "On approval of the Interregional Action Plan for the Development of the Almaty Agglomeration until 2030".

2. Resolution of the Government of the Republic of Kazakhstan dated August 25, 2025, No. 679 "On approval of the Concept of Regional Development of the Republic of Kazakhstan for 2025-2030".

3. Resolution of the Government of the Republic of Kazakhstan dated July 15, 2022, No. 482 "On Approval of the Concept of Investment Policy of the Republic of Kazakhstan until 2026".

The contribution of the doctoral student to the preparation of each publication.

The main research results have been published in 8 publications by the author, including a scientific publication included in the Scopus – 1 database, publications recommended by the National Research Council of the Republic of Kazakhstan – 4, materials of international conferences – 2, and an international scientific journal – 1.

1. Analiz investicionnogo klimata goroda Almati: trendi i mirovoi opit. Collection of materials of the III International Scientific and Practical Conference "Contribution of young scientists to the development of agriculture in the context of the Fourth Industrial Revolution". Almaty, April 5-6, 2018. KazNAU, 2018, pp. 616-621 - methodology, data collection, writing and editing of the article, correspondence with the editorial board.

2. Osobennosti investicionnogo klimata v selskom hozyaistve. Problems of the agricultural market, 2018, No. 4, pp. 21-26. URL: <https://www.jpri-kazniapk.kz/jour/article/view/199> – conceptualization, conducting research, writing the article, and correspondence with the editorial board.

3. Meri po privilecheniyu investicii v innovacionnoe razvitie agrarnogo sektora. Proceedings of the XXIV International Scientific and Practical Conference "Rural territories in the spatial development of the country: Potential, problems, prospects", Nikon Readings – 2019, October 21-22, 2019. pp. 396-398 - methodology, research, writing, and editing of the article, correspondence with the editorial board.

4. Investyalyk ahualdy kalyptastrudyn halykaralyk tazhiribesi. Problems of the agricultural market, 2019, No. 2, pp. 95-100. URL: <https://www.jpri-kazniapk.kz/jour/article/view/292/241> - methodology, conducting research, writing and editing an article, correspondence with the editorial board – conceptualization, conducting a review, writing the article.

5. Perfection of investment attractiveness of Almaty. Reports of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan. National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2019, No. 2, pp. 111-115. – data collection, critical literature analysis, and writing the article.

6. The Effectiveness of Innovative Infrastructure: the case of Kazakhstan. Quality Innovation Prosperity / Kvalita inovácia prosperita, 2020, No. 24/1, pp. 69-87 - methodology, research, writing the article.

7. Directions of Regulations and Management of the Financial and Banking Sector. Academy of Strategic Management Journal, 2021, No. 21(1), pp. 1-8 – conceptualization, critical literature review, writing the article.

8. Investment Policy in the Tourism Sector of Kazakhstan. Bulletin of the E. Buketov KarSU. (Economics Series), 2020, No. 3(99), pp. 85-91 - methodology, literature critical review, research design, writing the article.

АННОТАЦИЯ

«Іскерлік әкімшілендіру» 8D04105 білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін «Алматы қаласының инвестициялық климаты, инвестициялық тартымдылығын бағалау және инвестициялық әлеуеті» тақырыбына арналған Насырханов Арсен Дамырұлының диссертациясы

Диссертациялық зерттеу тақырыбы. Қазіргі уақытта мегаполистер экономикалық дамудың негізі болып табылады. Қаланың ықпалы артып келе жатқан кезде климаттың өзгеруі мен коронавирус пандемиясы, өнеркәсіптің өзгеруі мен мен экономикалық теңсіздік, ірі қалаларда қолайлы инвестициялық ортаны қалыптастыруды, жергілікті деңгейде басқарудың жаңа үлгілерін енгізуді, жаңа инвестициялық саясатты түбегейлі қайта қарауды талап ететін инвестицияларды тартуға байланысты бірқатар аса ауқымды проблемалар да арта түсуде. Орнықты даму климаттың өзгеруінің салдарын бәсеңдетуде және халықтың өмір сүру деңгейін арттыруда маңызды құрал болып табылады. Инфрақұрылым және даму саласындағы ірі жобалардың көпшілігі қарқынды урбанизацияланған мегаполистерде әзірленіп, іске асырылуда, дегенмен оны басқару шашыраңқы жүргізіледі, ал бизнесті дамытудың тұрақты әдістерін ынталандыру жеткіліксіз.

Тікелей шетелдік инвестициялардың жаһандық ағыны коронавирус пандемиясынан қатты зардап шекті. 2020 жылы олар үштен бірге (35%) 1 трлн. АҚШ долл. құрады (World Investment Report, 2021), бұл әлемдік қаржы дағдарысынан кейін қол жеткізілген көрсеткіштен едәуір төмен. Дамушы елдердегі жаңа инфрақұрылымдық жобаларға берілетін инвестициялар ерекше ауыр зардап шекті, бұл елеулі алаңдаушылық туғызады, өйткені әлемнің неғұрлым кедей өңірлерінде бизнестің тұрақты дамуы үшін инвестициялардың халықаралық ағындары өмірлік маңызға ие.

2050 жылға қарай қалаларда тұратын халықтың саны екі есеге дерлік артады деп күтілуде. Көптеген халықаралық ұйымдардың болжамы бойынша урбанизация ХХІ ғасырдағы маңызды өзгерістердің біріне айналады. Тиісінше, Қазақстанның қалалары мен агломерациялары біртіндеп халықаралық нарықтың негізгі қатысушыларына айналады. Сонымен қатар, ЭЫДҰ-ның «Қазақстандағы қалалық саясатқа шолу» зерттеуінен қалаларда өздерінің іскерлік әлеуетін толық ашуы және экономикалық өсудің негізгі қозғаушы күшіне айналуы үшін әлі де жойылуы тиіс бірқатар кемшіліктер сақталып отырғанын көрсетеді.

2014 жылдан бастап Қазақстанда агломерацияларды, моно- және шағын қалаларды, сондай-ақ даму әлеуеті жоғары ауылдарды дамыту мәселелерін қамтитын Өңірлерді дамытудың мемлекеттік бағдарламасы іске асырылуда. 2019 жылдан бастап өңірлердің урбандалуын бақылайтын үрдісі арқылы халықтың экономикалық бәсекеге қабілеттілігін және өмір сүру сапасын жақсарту мақсаты белгіленген. Қазақстан Республикасының 2025-2030 жылдарға арналған өңірлік даму тұжырымдамасының міндеттеріне

өзгелермен қатар, қалаларда агломерацияларды дамыту үшін қолайлы жағдай жасау да қарастырылған.

Демек, Қазақстанның агломерация орталықтары үшін инвестициялық ахуалды жақсартуға және іскерлік инвестицияларды тарту процесін жандандыруға бағытталған жаңа мемлекеттік инвестициялық саясатты әзірлеу өзекті болып отыр. Әрбір қала - агломерация орталығы үшін оның қолайлы инвестициялық ахуалы ерекше мәнге ие, ол айтарлықтай дәрежеде билік органдары қабылдайтын объективті бағалауға және теңгерімді шешімдерге байланысты. Инвестициялық саясатты іске асыру инвестициялық шешімдердің тиімділігіне, сонымен қатар, мегаполистегі инвестициялық ахуалдың жай-күйі, оның бизнес-сектор үшін тартымдылығына да байланысты.

ҚР Президентінің 2025 жылғы 8 қыркүйектегі «Жасанды интеллект дәуіріндегі Қазақстан: өзекті мәселелер және оны түбегейлі цифрлық өзгерістер арқылы шешу» атты Қазақстан халқына Жолдауында инвестициялаудың маңыздылығына баса назар аударылған: «Қазіргі күрделі жағдайда инвестиция тарту - бұл бізден жаңа тәсілдерді талап ететін бірінші кезектегі міндет» деп көрсетілген. Қазақстан өңірлерін саралаудың жоғары дәрежесін ескере отырып, елдің ірі қалаларында қолайлы инвестициялық ахуал құрудың стандартты құралдарын қолдану қиын болып отыр. Нақты қаланың (агломерация орталығының) инвестициялық әлеуетіне әсер ететін сыртқы және ішкі факторларды ескере отырып, жаңа тәсілдер мен шешімдерді қолдану қажет.

Алматыға инвестиция тартудың мынандай ішкі жағымсыз факторларын атап өткен жөн: электр шаруашылығының дағдарыстық жай-күйі (жарықтың кезекпен өшірілуі, кернеудің ауытқуы, кадрлық проблема); жылдам өсіп келе жатқан халықтың әлеуметтік объектілермен (ауруханалар, балабақшалар, мектептер) жеткіліксіз қамтамасыз етілуі; экологиялық проблема - ауаның ластануының жоғары деңгейі (ластанудың негізгі көздері: ЖЭО, көмірмен жұмыс істейтін қазандықтар, автокөлік және жеке сектор).

Сонымен қатар, Алматы қаласы 3 млн-нан астам халқы бар ірі агломерация болып табылады, қала Қазақстанның ЖІӨ-нің 1/5 бөлігін шығарады, елдің бюджеттік түсімдерінің 1/4 бөлігін қамтамасыз етеді, сауда операцияларының 36% -дан астамы және елдің сыртқы саудасының 1/5 бөлігін Алматы құрайды. Алматы - еліміздің ең ірі білім, мәдениет және спорт орталығы.

Осыған байланысты жоғарыда көрсетілген мәселелер докторлық диссертацияның тақырыбы Алматы қаласы үшін де, жалпы Қазақстан Республикасы үшін де өзекті болып табылады деген қорытынды жасауға мүмкіндік береді.

Озық халықаралық тәжірибе мен инвестициялық ахуалды кешенді талдау негізінде диссертациялық зерттеудің мақсаты аумақтық ортаның ерекшелігін ескере отырып, Алматы қаласының инвестициялық әлеуетін дамыту перспективаларын айқындау болып табылады.

Диссертациялық зерттеудің міндеттері:

1. Зерттеудің ұғымдық аппаратын нақтылау мақсатында қаланың инвестициялық әлеуетін бағалаудың тұжырымдамалық және әдіснамалық аспектілеріне шолу жүргізу.

2. Жаһандық тәжірибені және оны Қазақстанда қолдану мүмкіндіктерін зерделеу негізінде қала аумақтарын дамытуға инвестициялар тартудың озық халықаралық практикаларын анықтау.

3. Сандық индикаторлар жүйесіне негізделген Алматы қаласының инвестициялық ахуалына, инвестициялық әлеуетіне және инвестициялық тартымдылығына кешенді бағалау жүргізу.

4. Негізгі инвестициялық тәуекелдерді ескере отырып, Алматыға инвестициялар тартудың институционалды және ұйымдық-экономикалық тетіктерін жетілдірудің негізгі бағыттарын айқындау.

5. Ұсынылған индикаторлар негізінде қаланың инвестициялық әлеуетін дамытудың базалық, инновациялық және дағдарыстық болжамды сценарийлерін әзірлеу.

6. Аймақтық дамудың макроэкономикалық факторларға тәуелділігін ескере отырып, негізгі капиталға инвестициялар тарту серпінін талдауға негізделген Алматы қаласының инвестициялық белсенділігін тұрақты дамытудың эконометрикалық моделін қалыптастыру.

Зерттеу объектісі Алматы қаласының инвестициялық климаты болып табылады.

Зерттеудің пәні қазіргі заманғы мегаполистің инвестициялық ахуалын, инвестициялық тартымдылығын және инвестициялық әлеуетін қалыптастыратын ұйымдастырушылық-экономикалық қатынастар мен тетіктердің жиынтығы болып табылады.

Зерттеу әдістері. Диссертация зерттеудің сандық және сапалық әдістерін қамтитын кешенді тәсілге негізделген. Жұмыс барысында әдебиетті сыни талдау әдісі, статистикалық талдау, сараптамалық бағалау әдісі және эконометрикалық модельдеу қолданылды, оның ішінде уақытша қатарлар мен панельдік деректерді регрессиялық модельдеу және Алматы қаласы бойынша аудандар мен уақыт кезеңдерінің тұрақты эффектілері бар айырымдар айырымы моделін құру бұл Алматы қаласының инвестициялық әлеуетіне жан-жақты диагностика жүргізуге және оны кемелдендіру бойынша ұсыныстар әзірлеуге мүмкіндік берді.

Зерттеу процесінде күрделі әлеуметтік-экономикалық жүйелерді, құбылыстар мен процестерді зерделеу әдіснамасының базалық ережелері пайдаланылды. Зерттеудің аспаптық-әдістемелік аппараты жүйелі, салыстырмалы, экономикалық, инвестициялық және логикалық-құрылымдық талдау тәсілдеріне негізделген.

Зерттеу гипотезасы

Инвестициялық тартымдылықты институционалды реформалар, инвестициялық тәуекелдерді төмендету, қалалық инфрақұрылымды жаңғырту, сондай-ақ халық табысының өсуі үшін жағдай жасау және бизнесті қаржыландыру мүмкіндіктерін кеңейту есебінен күшейтуге болады. Зерттеу гипотезасы Алматы қаласының инвестициялық әлеуеті құқықтық, әлеуметтік-

экономикалық және инфрақұрылымдық факторлардың жиынтығымен анықталады, олардың ішінде өнеркәсіптік өндірістің, экономиканың және халықтың табысының өсуі негізгі рөл атқарады

Ғылыми жаңалығы

1. Қазіргі заманғы мегаполистердің ерекшеліктерін ескере отырып, «инвестициялық климат», «инвестициялық тартымдылық» және «инвестициялық әлеует» экономикалық санаттары нақтыланды.

2. Төрт талдамалық блокқа топтастырылған 9 қатаң сандық индикаторға негізделген қалалық аумақтың инвестициялық әлеуеті мен инвестициялық ахуалын кешенді бағалаудың авторлық әдістемесі әзірленді («Минимакс» әдісі, біріктірілген индексі $I_{agg} = 0,78$).

3. Алматы қаласының инвестициялық әлеуетін дамытудың базалық, инновациялық және дағдарыстық болжам сценарийлері ұсынылды.

4. Алматы қаласына инвестициялар тартудың институционалдық және ұйымдық-экономикалық тетіктерін жетілдірудің негізгі бағыттары айқындалды.

5. Негізгі капиталға инвестициялар серпінін және адами капиталдың көші-қонын ескере отырып, Алматы қаласының инвестициялық белсенділігін тұрақты дамытудың бірқатар эконометрикалық модельдері әзірленді.

Қорғауға шығарылатын негізгі тұжырымдар:

1. Ғылыми әдебиетті талдау нәтижелері бойынша осы зерттеудің мақсаттары мен міндеттерін орындауда автор мынадай базалық экономикалық санаттарды нақтылады. Аумақтың инвестициялық тартымдылығы - бұл оның даму перспективасы, тартылған инвестиция көлемі және инвестициялық тәуекелдер деңгейі тұрғысынан алғандағы интегралдық сипаттама. Инвестициялық климат - бұл нақты аумақта қалыптасқан, қазіргі және әлеуетті инвесторлар үшін оның тартымдылығын, сондай-ақ негізгі капиталға инвестициялар тарту ауқымын айқындайтын табиғи, экономикалық-географиялық, құқықтық, фискалдық, институционалдық, өндірістік, инфрақұрылымдық, ғылыми-технологиялық және кадрлық жағдайлардың күрделі жиынтығы. Аумақтың инвестициялық әлеуеті - бұл аумақтың табиғи-географиялық сипаттамаларын және оның өндіріс факторларымен кемелдендіруін ескеретін сандық және сапалық сипаттамалар.

2. Аумақтың инвестициялық әлеуеті инвестор үшін неғұрлым ақпараттық, бірақ сонымен бірге зерттелетін аумақ көрсеткіштерінің қолжетімді топтарының жиынтығын қамтитын көпөлшемді (кешенді) әдістемелердің көмегімен бағаланды. Аумақтың инвестициялық әлеуеті мен инвестициялық ахуалын кешенді бағалаудың авторлық әдістемесі мультиколлинеарлықтың жоқтығына тексеруден өткен және төрт талдамалық блокқа топтастырылған 9 қатаң мынандай сандық индикаторларға негізделген: экономикалық-өндірістік, әлеуметтік, бюджеттік-қаржылық және ғылыми-технологиялық индикаторлар. Көрсеткіштерді «Минимакс» сызықтық масштабтау әдісімен жүргізілген стандарттау [0; 1] диапазонында нормалауды қамтамасыз етеді және субъективті сараптамалық салмақтарды жояды. Экономикалық-өндірістік және әлеуметтік қосалқы әлеуеттер, сыртқы саяси,

сыртқы экономикалық және ішкі саяси тәуекелдер Алматы қаласының инвестициялық әлеуеті мен инвестициялық тартымдылығына әсер ететін неғұрлым маңызды факторлар болып табылады.

3. Алматы қаласының инвестициялық әлеуеті серпінінің базалық сценарийінің болжамы қаланың экономикасы мен әлеуметтік саласындағы инвестициялық тәуекелдерді барынша азайтатын қолайлы инвестициялық жағдайларды көрсетеді. Инновациялық сценарий ұлттық экономиканы әртараптандыруды дамытудың ресурстық-шикізаттық моделінен бас тартуға негізделген. Дағдарыс сценарийі сыртқы қауіп-қатерлер мен сын-қатерлерді ескере отырып, Қазақстан мен Алматыға ықтимал теріс әсерді ескере отырып құрылған.

Егер базалық сценарий жүзеге асырылса, инвестициялық процестің инерциясына байланысты инвестиция тартуда «серпіліс» болмайды. Инновациялық сценарий қолданылса, қаланың ЖӨӨ өсу қарқынында, негізгі капиталға инвестиция тарту қарқынында, халықтың өмір сүру деңгейінің жоғарылауында айтарлықтай өзгерістер күтілуде. Дағдарыс сценарийі жүзеге асса, инвестиция тарту айтарлықтай баяулайды.

4. Алматының ресурстық әлеуеті Қазақстандағы ең жоғарғы көрсеткішке ие, бұл қаланың инвестициялық тартымдылығын анықтайтын негізгі фактор болып табылады. Қала аудандары экономикалық және әлеуметтік даму деңгейі бойынша ерекшеленеді, өйткені қала аудандарының инвестициялық тартымдылық деңгейі әртүрлі, инвестициялық ресурстар біркелкі бөлінбейді.

Инвестициялық тәуекелдер бойынша факторлардың, трендтердің және талдаушылардың пікірлерінің үйлесімін ескере отырып, Алматыны бизнес-инвесторлар үшін қайшылықты жағдайлары бар, тәуекелдер ең алдымен ішкі ортада шоғырланған қала ретінде сипаттауға болады.

Институционалдық және ұйымдық-экономикалық тетіктерді жетілдірудің негізгі бағыттарын бизнес-инвестор үшін зерттелетін аумақ көрсеткіштерінің неғұрлым ақпараттық топтарының жиынтығын қамтитын көп өлшемді (кешенді) әдістемені пайдалана отырып бағалау ұсынылады:

- 1) табиғи-ресурстық әлеует;
- 2) экономикалық-өндірістік әлеует;
- 3) әлеуметтік әлеует;
- 4) бюджеттік-қаржылық әлеует;
- 5) ғылыми-технологиялық әлеует.

5. Негізгі капиталға инвестицияларды тарту серпінін және адами капиталдың көші-қонын ескере отырып, Алматы қаласының инвестициялық белсенділігін тұрақты дамытудың бірқатар эконометрикалық модельдері әзірленді. Инвестициялық әлеуеттің динамикалық индексі қаланың инвестициялық ахуалының жалпы жақсаруын көрсетеді және экономиканың көптеген секторларына және тауарлар мен қызметтер өндірісі көлемінің өсуіне оң әсерін анықтайды.

Зерттеудің ғылыми-практикалық маңыздылығы.

Зерттеу қалалардың инвестициялық ахуалын бағалаудың теориялық және әдіснамалық негіздерін дамытуға, сондай-ақ мегаполистердің инвестициялық тартымдылығын арттыруға ғылыми негізделген тәсілдерді қалыптастыруға елеулі үлес қосады.

Зерттеудің теориялық маңыздылығы қазіргі заманғы мегаполистердің сипаттамаларына негізделген басқару саласындағы мынандай экономикалық категорияларды «инвестициялық климат», «инвестициялық тартымдылық» және «инвестициялық әлеует» нақтылау арқылы концептуалды аппаратты әзірлеуде, сондай-ақ халықаралық теорияларды Қазақстан жағдайларына бейімдеу, атап айтқанда, М.Портердің бәсекелестік артықшылықтар теориясы мен Р.Барро мен П. Ромердің эндогендік өсу теориясы және инвестициялық процестерді тереңірек түсінуге мүмкіндік беретін В.Изард пен Д.Кеглидің кеңістіктік даму теориясы инвестициялық процестерді тереңірек түсінуге мүмкіндік береді.

Жұмыстың әдіснамалық маңыздылығы инвестициялық әлеуетті бағалаудың кешенді тәсілімен байланысты - факторлардың 9 тобы (экономикалық, инфрақұрылымдық, әлеуметтік, қаржылық, инновациялық әлеует) негізінде бағалаудың көп сатылы жүйесін қамтитын авторлық әдістеме ұсынылған. Қосымша, Алматыға инвестиция көлемін анықтайтын негізгі факторларды анықтау үшін корреляциялық талдау қолданылды және дамудың базалық, инновациялық және дағдарыстық сценарийлерін қамтитын инвестициялық әлеуетті сценарийлік талдау әзірленді.

Зерттеудің практикалық маңыздылығы бизнес-құрылымдар мен мемлекеттік органдар үшін инвестициялық ахуалды жақсарту, тәуекелдерді төмендету және капитал ағынын ынталандыру жөніндегі ұсынымдармен байланысты. Диссертациялық жұмыс шеңберінде алынған зерттеу нәтижелері инвестициялық ахуалды терең талдауға, ірі қалалардың инвестициялық тартымдылығы мен инвестициялық әлеуетін бағалауға негіз болады.

Республикалық және жергілікті басқару практикасы қоғамдық есептілік пен жеке сектор тәжірибесінің артықшылықтарын біріктіруді күшейту, дәстүрлі мемлекеттік бюрократия мен жергілікті басқару шекаралары арасындағы бытыраңқылықты жою, мемлекет пен бизнес-құрылымдардың ұзақ мерзімді ынтымақтастығына бағдарланған көшбасшыларды құру мақсатында әзірленген ұсынымдарды қолдана алады. Қала аудандарының тартымдылығын анықтау арқылы Алматының инвестициялық белсенділігін тұрақты дамытудың әзірленген болжамды моделін бизнес-құрылымдар инвестициялық стратегияларды құру үшін қолдануы мүмкін.

Ғылымды дамыту бағыттарына немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі.

Диссертациялық зерттеу нәтижелері бірқатар стратегиялық жарлықтар мен бағдарламаларды неғұрлым толық іске асыру мақсатында өзекті проблемаларды шешуге ықпал етеді, олардың ішінде:

1. «Алматы агломерациясын дамыту жөніндегі іс-шаралардың 2030 жылға дейінгі өңіраралық жоспарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2020 жылғы 28 ақпандағы № 88 қаулысы.

2. «Қазақстан Республикасының өңірлік дамуының 2025–2030 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Үкіметтің 2025 жылғы 25 тамыздағы № 679 қаулысы.

3. «Қазақстан Республикасының 2026 жылға дейінгі инвестициялық саясатының тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2022 жылғы 15 шілдедегі № 482 қаулысы.

Докторанттың әрбір жарияланымды дайындауға қосқан үлесі.

Зерттеулердің негізгі нәтижелері автордың 8 жарияланымында, оның ішінде Scopus - 1 базасына кіретін ғылыми басылымда, ҚР ҒЖБМ Ғылым және жоғары білім саласындағы сапаны қамтамасыз ету комитеті ұсынған басылымдарда - 4, халықаралық конференциялар материалдарында - 2, халықаралық ғылыми журналда - 2 мақала жарияланған.

1. Алматы қаласының инвестициялық ахуалын талдау, трендтер және әлемдік тәжірибе. «Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы АӨК дамуына жас ғалымдардың үлесі» III-Халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдарының жинағы. Алматы, 5-6 сәуір 2018. ҚазҰАУ, 2018. 616-621 - әдіснама, зерттеу жүргізу, мақала жазу және редакциялау, редакциямен хат-хабар алмасу.

2. Особенности инвестиционного климата в сельском хозяйстве. Проблемы агрорынка, № 4, октябрь-декабрь 2018. Алматы. Проблемы агрорынка, 2018;(4): С. 21-26 – концептуализация, проведение исследования, написание статьи, корреспонденция с редакцией.

3. Аграрлық секторды инновациялық дамытуға инвестициялар тарту жөніндегі шаралар. Баспа дереккөзі: «Елдің кеңістіктік дамуындағы ауылдық аумақтар: әлеует, проблемалар, перспективалар» XXIV Халықаралық ғылыми-практикалық конференцияның материалдары Никонов оқулары - 2019 жылғы 2019, 21-22 қазан. С, 396-398 - әдіснама, зерттеу жүргізу, мақала жазу және редакциялау, редакциямен хат-хабар алмасу.

4. Халықаралық тәжірибені қалыптастырудың инвестициялық ахуалы. Ауыл шаруашылығы нарығының мәселелері, № 2, сәуір-маусым 2019. С, 183-189 - әдіснама, зерттеу жүргізу, мақаланы жазу және редакциялау, редакциямен хат-хабар алмасу - тұжырымдамалау, шолу жүргізу, мақала жазу.

5. Perfection of investment attractiveness of Almaty. Қазақстан Республикасы Ұлттық Ғылым академиясының баяндамалары. Қазақстан Республикасы Ұлттық Ғылым Академиясы, (2) 2019 ж. С. 111-115.

6. The Effectiveness of Innovative Infrastructure: the case of Kazakhstan». Quality Innovation Prosperity / Kvalita inovácia prosperita, 24/1 – 2020. Жарияланды: 2020-03-31. 69-87 - әдіснама, мақала жазу.

7. Directions of Regulations and Management of the Financial and Banking Sector. Academy of Strategic Management Journal, 21 (1), 1-8 - әдебиетті тұжырымдамалау, сыни шолу, мақала жазу.

8. Investment Policy in the Tourism Sector of Kazakhstan. Е.Бөкетов атындағы ҚарМУ хабаршысы. (Экономика сериясы), № 3 (99)/2020. С, 85-91 - әдіснама, әдебиетке сын тұрғысынан шолу, ресімдеу, мақала жазу.